Jaargang 30 nr.1, april 2014

HEKSLOOTNIEUWS

Van de redactie

U leest het goed in de rechterbovenhoek van dit nummer: jaargang 30. We bestaan dit jaar dus 30 jaar!
Martin van de Pavert staat op pagina 2 en 3 stil bij dit lustrum maar ook bij de komst van het Vogelhospitaal. Hij beschrijft de protestbijeenkomst op 8 maart op de hoek Vondelweg en de Jan Gijzenkade en het hierna volgend debat met de politieke partijen over de mogelijke verbreding van de Vondelweg.
Tom van den Boomen vertelt u alles over de spreeuw en waarom 2014 tot Jaar van de Spreeuw is uitgeroepen.
Voor de Algemene Ledenvergadering van 18 april hebben we Roy Slaterus van het SOVON bereid gevonden te vertellen wat deze organisatie allemaal doet en waarom onderzoek zo belangrijk is bij de bescherming van de natuur.
Martha van der Lem neemt daar in haar rubriek Natuurnieuws alvast een voorschot op.
Op pagina 7 vindt u nieuws over een nieuwe, maar mislukte poging van de kerkuil een broedsel groot te brengen in de Hekslootpolder en Peter Davids somt in de Agenda weer een aantal leuke excursies en activiteiten op.

Wij hopen op een positief broedseizoen en wensen u een prachtig voorjaar.

Foto: Lida Zaremba

Van de voorzitter

Dertig jaar Vereniging Behoud de Hekslootpolder

Dit jaar bestaat onze vereniging 30 jaar! Binnen het bestuur hebben we overlegd hoe we dit lustrum konden vieren.
De vorige twee lustrums vierden we met de uitgave van een boek, maar dit jaar hebben we besloten ons lustrum te vieren met de totale vernieuwing van onze website.
Zowel onze leden als onze vereniging hebben hier baat bij en onze plannen zijn zodanig dat een bezoek aan onze toekomstige website voor ieder een avontuur zal zijn.
Naar verwachting zullen nog dit jaar de eerste resultaten zichtbaar worden.
Na dertig jaar gaat Tom van den Boomen zijn bestuurstaken neerleggen en daarom brengen wij u nogmaals onze zoektocht onder de aandacht naar een nieuwe eindredacteur voor het Hekslootnieuws.
Heeft u zin om of weet u iemand die de productie van ons verenigingsblad op zich wil nemen, laat ons dit dan s.v.p. weten.
Hij of zij hoeft niet persé zitting te nemen in het bestuur.
Zie ook de advertentie op de volgende bladzijde.

Vogelhospitaal

De gemeente Haarlem heeft aan de Stichting Vogelrampenfonds vergunning verleend om een nieuw Vogelhospitaal te bouwen aan de Oude Vergierdeweg in de Hekslootpolder.
Wel moet de Stichting tegemoet komen aan een aantal bezwaren die omwonenden hadden ingediend maar daar blijkt de Stichting toe bereid.
Daarmee heeft de gemeente groen licht gegeven aan de Stichting om de gronden en de daarop aanwezige bebouwing aan te kopen, wat intussen heeft plaatsgevonden.
Het plan is om de verbouwing gefaseerd uit te voeren.
Allereerst wordt het gebouw direct naast de ingang onder handen genomen omdat het dak asbesthoudend is.
Daarna volgt het grote gebouw en het vogelgebouw en worden er hierachter volières gebouwd.
Men hoopt in de komende winter te kunnen verhuizan omdat er dan het minst met vogels hoeft te worden gesleept.
Voor de buurt is men van plan open dagen te houden, waar geinteresseerden kunnen komen kijken hoe de verbouwing verloopt. Dit wil men combineren met het organiseren van rommelmarkten om extra financiën bijeen te brengen.
Vrijwel gelijktijdig aan de vergunningverlening trad Simone Jay af als bestuurslid van het Vogelrampenfonds.
Zij was de afgelopen twee jaar de drijvende kracht achter de ontwikkeling van de nieuwbouwplannen en zij deed de onderhandelingen met de gemeente en de provincie met het hierboven genoemde positieve resultaat. Daarnaast heeft zij samen met architect Gilles Trevetin het nieuwe asiel vormgegeven. In ons vorige Hekslootnieuws staat een afbeelding van het toekomstige asiel.
Wij, als bestuur van de Vereniging Behoud de Hekslootpolder, hebben bewondering voor haar inzet en vasthoudendheid en hopen dat zij in de toekomst binnen de Stichting Olievogelopvang Nederland nog veel voor de vogelwereld zal kunnen betekenen.

Maaien en verzorging eilanden

Zoals ieder jaar heeft de Stichting Ecologisch Beheer begin maart van dit jaar weer een gedeelte van het rietland rond de Klutenplas gemaaid en hebben bestuursleden van onze vereniging de eilandjes weer opgeknapt door alle oude plantenresten te verwijderen en het grind wat onder water was verdwenen weer terug te harken.
Nieuw dit jaar is het uitstrooien van een kleine hoeveelheid grote zoutkristallen, die naar verwachting langzaam zullen uitspoelen en de ieder jaar optredende plantengroei zal vertragen.
De eilandjes liggen weer klaar voor kluut en visdief die ze ieder jaar als broedplaats gebruiken.

Protest 8 maart Foto: Jacqueline Annôt

Verbreding Vondelweg

Zaterdag 8 maart was er een geslaagde protestbijeenkomst tegen de mogelijke verbreding van de Vondelweg van 2 naar 4 rijstroken.
Deze manifestatie werd georganiseerd door Milieudefensie in samenwerking met de wijkraden van Haarlem-Noord, de Vereniging Behoud de Hekslootpolder en de Dorpsraad Spaarndam.
Zo'n 200 actievoerders kwamen bijeen met spandoeken, toeters, deksels en fluiten om zo het lawaaiprotest vorm te geven.

Publiek bij politiek debat Foto: Henk Verboon

Maar zeker zo belangrijk was het politieke debat dat aansluitend plaatsvond in het speeltuingebouw van DVS in de naastgelegen wijk Dietsveld. Alle politieke partijen, behalve de VVD, waren aanwezig om hun standpunten over al dan niet verbreding van de Vondelweg toe te lichten en vragen van bewoners te beantwoorden.
De bijeenkomst was een groot succes. De zaal puilde uit en via enkele stellingen werd een duidelijk beeld gegeven van wat de politieke partijen dachten over een verbreding van de Waarderweg en de Vondelweg.

Foto: Pieter Postmus

van links naar rechts (op de foto):
PvdA-Joyce Langenacker, SL-Ronald Hilteman, CDA- Cees Wiersma, Actiepartij-Jan Baaijens, SP-Anne Feite Bloem, D66-Paul Marselje, CU-Frank Visser, PvdJ-Rob Molee, H+-Cees Schrama, OPA- Bert Gijrath (stemt ook tegen verbreding, maar heeft zijn hand net naar beneden gedaan), GLH-Hessel Kruisman.

Op de afgedrukte foto ziet u het antwoord van de politici op de vraag : "wie is er tegen een verbreding van de Vondelweg?" Zoals u ziet stemden tien van de elf aanwezige partijen tegen een verbreding, waarvan akte. We drukken deze foto graag af omdat sommige partijen de neiging hebben om vóór en ná de verkiezingen hun standpunt te wijzigen. Kiezersbedrog heet dat. Via deze foto kunnen wij dat bedrog, indien dat zich voordoet, direct aan de kaak stellen.
Zoals u ziet is alleen de partij Sociaal Lokaal vóór een verbreding van de Vondelweg evenals de afwezige VVD.
Dit betekent dat, gezien de verkiezingsuitslag, we in de komende raadsperiode geen verbreding van de Vondelweg hoeven te vrezen.

Martin van de Pavert

Gezocht: Eindredacteur Hekslootnieuws

Tom van den Boomen zal dit jaar zijn bestuurstaken na 30 jaar neerleggen, dus ook zijn eindredacteursschap van het Hekslootnieuws. Dit blad, dat twee keer per jaar verschijnt, is belangrijk om onze leden en derden op de hoogte te houden van de ontwikkelingen in en rond onze Hekslootpolder.
We zoeken een nieuwe eindredacteur die de productie van het Hekslootnieuws op zich wil nemen, door het zoeken naar onderwerpen, verzamelen van copy, benaderen van schrijvers en fotografen om respectievelijk teksten en foto's aan te leveren.
Daarnaast organiseert zij/hij samen met de vormgever de lay-out van het Hekslootnieuws en overlegt met de drukker over de planning, productie en verspreiding.
Wil je meer weten over deze leuke en afwisselende functie, neem dan contact op met Tom van den Boomen, tel: 06-55715290 of onze voorzitter Martin van de Pavert, tel: 06-22983076.

2014 Het jaar van de spreeuw

De spreeuw is nog steeds een algemeen voorkomende vogel in Nederland maar als broedvogel neemt hij sterk in aantal af. Om beter een vinger achter de oorzaken te krijgen is 2014 door Vogelbescherming Nederland en Sovon uitgeroepen tot het "Jaar van de spreeuw".
Er wordt extra onderzoek gedaan naar de achteruitgang en door de publiciteit wordt een breder publiek geïnteresseerd voor deze soort. Hopelijk komen er aanbevelingen uit het onderzoek om de soort te helpen en de achteruitgang te stoppen.

Voorkomen en aantallen

Het aantal spreeuwen werd begin jaren 80 van de vorige eeuw geschat op rond de 1 miljoen paar, maar halverwege de 80er jaren nam de broedpopulatie af met gemiddeld 4% per jaar als gevolg van veranderingen in de landbouw. Daardoor resteert momenteel minder dan 40% van de populatie van medio jaren 80. De laatste 10 jaar was de negatieve trend wat afgezwakt tot 2% per jaar maar de vogelbalans van 2013 heeft het toch weer over een vermoedelijke afname in dat jaar met 10%. Al met al reden genoeg om de soort nader onder de loep te nemen.

Een volwassen spreeuw Foto: Willem de Voogt

Een wereldburger tot hoog in het noorden

De spreeuw is een echte wereldburger, alleen in Zuid-Amerika komt hij niet voor. Tot hoog in Scandinavië zijn ze de mensen gevolgd en sinds 1941 broeden ze ook op IJsland. Ook Zuid-Afrika, Australië en Noord-Amerika werden bevolkt omdat de spreeuw meeliftte op schepen naar deze continenten. Pas in 1890 kwamen ze aan in New York, waar een enorme bevolkingsexplosie volgde.

Een holenbroeder zonder kapsones

De spreeuw bouwt zijn nest het liefst in holtes. In de steden in nestkasten, onder dakpannen en in allerlei nissen. In het bos in natuurlijke boomholtes of –spleten. Hij concurreert stevig met andere en ook grotere holenbroeders. Een territorium kennen ze niet, alleen hun nest verdedigen ze tegen soortgenoten. Daarom zie je ze ook veel in kolonies broeden. Opmerkelijk is dat de broedcyclus van spreeuwen erg synchroon verloopt. In april worden in de regel 5-6 prachtig blauwe eieren gelegd en het uitkomen van de jongen begin mei valt samen met een explosieve toename van prooidieren zoals emelten en langpootmuggen. Buiten de broedtijd drommen ze samen in grote groepen van soms wel honderdduizenden exemplaren, die vóór het overnachten in gemeenschappelijke slaapbomen hun enorme vliegwolken vormen en hun prachtige vliegmanoeuvres uitvoeren. Deze groepen kunnen in het najaar tijdens de trek enorme aantallen bereiken. In september komen veel vogels uit de landen rond de Oostzee naar Nederland en in oktober wordt de trekrichting westelijker en komen de vogels uit Midden- en Oost-Europa naar hier en Engeland.
In deze maanden zijn in de vorige eeuw groepen van meer dan 1,5 miljoen spreeuwen geteld!

Een alleseter

Het voedsel van spreeuwen bestaat uit allerlei insecten, zoals emelten, kevers, rupsen, vliegen en muggen maar ook spinnen, pissebedden en kleine amfibieën. Daarnaast zijn ze dol op fruit en knoppen en in de steden zoeken zij naar allerlei afval in vuilnisbakken en stortplaatsen. Daar eten zij vooral weggegooide etensresten.
Nederlandse spreeuwen overwinteren in zachte winters voor een belangrijk deel in eigen land, maar in strenge winters gaan ze vaak naar het mildere Engeland of Noordwest-Frankrijk.
Maar ook in de winter komen in Nederland steeds minder spreeuwen voor omdat het in de ons omringende landen ook slechter gaat met de spreeuw. In heel Europa is de soort tussen 1980 en 2010 afgenomen met 50%. Veel jonge vogels komen hun eerste winter niet door, waarschijnlijk door voedselgebrek.

Een wolk spreeuwen Foto: Willem de Voogt

In de winter zoeken spreeuwen voedsel in onze graslanden waar ze voornamelijk regenwormen en emelten uit de grond peuteren.

Tussen Haarlem-Noord en Spaarndam

In de Hekslootpolder wordt niet gebroed door spreeuwen vanwege de afwezigheid van bomen en gebouwen.
Toch is onze polder van belang voor de vele spreeuwen van Haarlem-Noord.
Wolken spreeuwen van soms enkele honderden exemplaren worden regelmatig 's-winters gezien en na het broedseizoen gaan de ouders met hun jongen vanuit de stad op strooptocht in de Heksloot- en Oude Spaarndammer Polder.
Spreeuwen staan bekend om hun enorme imitatietalent.
Ze zingen tijdens het grootste gedeelte van het seizoen en imiteren dan zeer veel andere vogelsoorten maar ook piepende deuren, mekkerende lammetjes en ringtonen van mobieltjes.
De afname van de spreeuw lijkt voor een belangrijk deel bepaald door de intensivering van de landbouw waardoor de beschikbaarheid van voedsel voor de spreeuw verslechterd is.
Vooral het gebruik van bestrijdingsmiddelen en de monoculturen in de landbouw hebben het insectenleven nadelig beïnvloed.
Daarnaast staat de spreeuw bovenaan de menulijst van de sperwer die overal en ook in de stedelijke gebieden met een flinke opmars bezig is.
Verder worden steeds meer daken door beter sluitende dakpannen ontoegankelijk voor spreeuwen.
Het is te hopen dat we de sterke afname van deze leuke soort kunnen stoppen en dat de spreeuw een algemene soort blijft die overal te zien is.

Iedereen kan meedoen aan het "Jaar van de spreeuw".
Kijk op www.jaarvandespreeuw.nl maar ook op www.beleefdelente.nl

Tom van den Boomen

Algemene Ledenvergadering

Het bestuur van de Vereniging Behoud de Hekslootpolder nodigt u bij deze uit voor de jaarlijkse ledenvergadering.

Datum: vrijdag 18 april 2014
Tijd : 20.00 uur, zaal open 19.30 uur
Plaats : gebouw van de volkstuinvereniging "Wie zaait zal Oogsten"
aan de Spaarndamseweg tegenover de woonboten.

Agenda

Opening en mededelingen

1. Notulen van de vorige algemene ledenvergadering. Deze worden uitgereikt op de vergadering
2. Financiën - exploitatierekening en balans 2013
   - begroting 2014
   - verslag van de kascommissie
   - benoeming kascommissie 2014
3. Kort overzicht van de activiteiten van de werkgroepen
4. Afscheid van Tom van den Boomen
5. Rondvraag

Pauze

Na de pauze verzorgt Roy Slaterus, lid van de Vogelwerkgroep Zuid Kennemerland en werkzaam bij het SOVON (Stichting Ornithologisch Vogelonderzoek Nederland) een lezing over deze organisatie en welke onderzoeken zij, nationaal en internationaal, organiseren en ondersteunen en wat het belang is van deze onderzoeken voor de natuurbescherming.
Ook weidevogelonderzoek zal aan bod komen.

Natuurnieuws

Wist u dat

- Sovon, Stichting Ornithologisch Vogelonderzoek Nederland, elk jaar de Vogelbalans samenstelt? Dit is een onderzoek naar de belangrijkste ontwikkelingen in de vogelwereld van Nederland. Deze Vogelbalans is het resultaat van onderzoek van 8000 vrijwilligers en coördinatoren die Sovon in het veld ondersteunen. Samen met medewerkers van terreinbeheerders, soortspecialisten en enkele andere instanties zoals het Centraal Bureau voor de Statistiek brengen zij jaarlijks de Nederlandse vogelstand in kaart.
- De Vogelbalans 2013 uitwijst dat in de Waddenzee bij doortrekkende en overwinterende soorten de schelpdiereters sinds begin jaren negentig afnemen en de wormeneters juist toenemen? Oorzaken van beide ontwikkelingen zijn overbevissing van mosselen en kokkels, naast eutrofiëring en klimaatverandering wat de wormen ten goede komt.
- We bij de broedvogels zien dat het met de vogels van heide en boerenland gemiddeld slecht gaat? Ook duin- en kustvogels doen het sinds de eeuwwisseling slecht. Moerasvogels doen het juist goed terwijl bosvogels in het algemeen stabiel blijven.
- Het met de categorie (ernstig) bedreigde Rode Lijst-soorten relatief slechter gaat dan met de andere Rode Lijst-soorten? Dat is niet zo verwonderlijk want bij deze soorten is geen kentering opgetreden sinds de laatste versie van de Rode Lijst in 2004. Voorbeelden zijn kemphaan, grauwe gors, watersnip en blauwe kiekendief. De kuifleeuwerik broedde nog slechts met één paar en de korhoenders gaan slecht ondanks het herhaaldelijk uitzetten van korhoenders uit Zweden. Het broedsucces van deze soort is vrijwel nihil.
- Er toch ook Rode Lijst-soorten zijn die goed gaan? De grauwe klauwier bijvoorbeeld is weer helemaal terug met rond de 400 broedparen. Ook sommige nieuwkomers doen het goed zoals de grote mantelmeeuw met 50 broedparen, de oehoe met 16 broedparen, de zeearend met 5 broedparen, de kraanvogel met 4 broedparen en de cetti's zanger.
- Dat u mee kan tellen? Voor de meeste tellingen is enige (basale) vogelkennis vereist. Sovon organiseert daarnaast speciale cursussen in het veld of via internet voor mensen die mee willen tellen. Zie: www.sovon.nl/cursussen .

Martha van der Lem

Opnieuw poging tot broeden van kerkuil in de Hekslootpolder

In 2013 had de kerkuil weer een territorium in de Hekslootpolder. Bij een controle door de kerkuilenwerkgroep Noord-Holland in het voorjaar bleek een kerkuil aanwezig in de kast bij een van de boerderijen langs de Oude Vergierdeweg. De exacte locatie houden we geheim omdat de kerkuil een gevoelige Oranje Lijst-soort is, die bij verstoring het legsel in de steek kan laten.

De kerkuil broedde in 2009 voor het eerst bij ons in de polder en ook in 2010 was er op dezelfde locatie een succesvol broedgeval. Beide keren werden vier jongen geringd. De uil was in 2011 en 2012 afwezig.
Jammer genoeg werd de broedpoging in 2013 geen succes want toen Ruud Leblanc, de coördinator van de kerkuilenwerkgroep enkele weken na de vaststelling van het broedgeval de kast inspecteerde om te kijken of er jongen waren geboren bleek het legsel verlaten. Hij trof vier koude eieren aan en geen teken van leven in of bij de kast. We kunnen slechts gissen naar de oorzaak van de mislukking.
Verstoring lijkt niet aan de orde omdat er geen bezoekers of werkzaamheden bij of rond de plek zijn geweest of uitgevoerd.
Mogelijk dat er te weinig aanvoer was van prooi door het mannetje zodat het vrouwtje het legsel wel moest verlaten, aldus Ruud Leblanc.
Het seizoen 2013 bleek een slecht seizoen voor de kerkuil in den lande. Door de lange winter en de slechte muizenstand werd er over het algemeen laat met broeden begonnen en kwamen er weinig tweede broedsels voor.

Toch was Zuid Kennemerland een van de weinige regio's waar meer territoria werden vastgesteld in 2013 dan het jaar daarvoor: zes in plaats van vijf. Maar er werden geen tweede broedsels geteld in 2013 tegen twee tweede broedsels in 2012.
In geheel Nederland kwamen slechts 50% van de paren tot broeden in vergelijking met het jaar ervoor. De belangrijkste oorzaak van deze terugval was het slechte muizenjaar. Bekend is dat de muizenstand cycli doormaakt met één keer in de 3-4 jaar een hoogteput.
In deze jaren komen de uilen massaal tot broeden, zijn de legsels doorgaans groot en komen veel tweede en zelfs derde legsels voor. In andere jaren kan het aantal broedgevallen drastisch dalen.
Laten we hopen dat het komend jaar een positief beeld laat zien en dat deze prachtige uil opnieuw een poging waagt in de Hekslootpolder.
Waarnemingen en/of broedgevallen van kerkuil en steenuil s.v.p. doorgeven aan Ruud Leblanc: kerkuil@quicknetnl tel.0252-500145.

Tom van den Boomen

Jonge kerkuil

Foto: Ruud Leblanc

Agenda

Zondag 6 april: "Weidevogel-excursie Hekslootpolder".
(Organisatie: Vereniging Behoud de Hekslootpolder, IVN en Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland).
Vertrek: 08.00 uur, infopaneel hoek Spaarndamseweg/Vondelweg, Haarlem. Duur: 2,5 uur.
Kijker meenemen. Denk om warme kleding. Informatie: Eric van Bakel 023-5393507 en Tom van den Boomen 06-55715290

Dinsdag 15 april: "Paasmaanexcursie: Hazen in Spaarnwoude" (Organisatie: IVN Zuid-Kennemerland)
Bij opkomst van de eerste volle maan in de lente, op zoek naar de roots van de Paashaas.
Vertrek: 19.30 uur, de Liedehoeve, Liedeweg 32, Haarlemmerliede. Duur: 1,5 uur.
Kijker meenemen.
Informatie: Eric van Bakel 023-5393507

Zondag 27 april: "Bomen in het voorjaar" (Organisatie: IVN Zuid-Kennemerland)
tijdens deze boeiende wandeling hebt u de kans om getuige te zijn van een explosie van nieuw leven bij een groot aantal exotische bomen. Vertrek: 14.00 uur, ingang Algemene Begraafplaats aan de Kleverlaan, Haarlem. Duur: 1,5 uur.
Informatie: Hans Kerkhoff 023-5288577.

Maandag 28 april: "Nachtegalen avondzangexcursie Haarlemmermeerse Bos" (Organisatie: IVN Zuid-Kennemerland)
Voor de liefhebbers van vogelzang is deze excursie een must!
Vertrek: 20.00 uur, parkeerplaats IJweg nabij Papa's Beachhouse.
Duur: 1,5 uur. Informatie: Marcel Schalkwijk 023-5636888

Zaterdag 3 mei: "Wilgenknotten" (Organisatie S.E.B.)
Aanvang 10.00 uur, De handen uit de mouwen om de Wilgen op de Liniedijk Spaarndam te knotten, duur 5 uur.
Informatie en aanmelden: Emmy v.d. Wiel 023-5246723.

Zondag 4 mei: "Weidevogel-excursie Hekslootpolder".
(Organisatie: Vereniging Behoud de Hekslootpolder, IVN en Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland).
Vertrek: 08.00 uur, infopaneel hoek Spaarndamseweg/Vondelweg, Haarlem. Duur: 2,5 uur.
Kijker meenemen. Denk om warme kleding.
Informatie: Eric van Bakel 023-5393507 en Tom van den Boomen 06-55715290

Zaterdag 16 augustus: "Rietmaaien in de Hekslootpolder". (Organisatie: S.E.B.)
Aanvang 10 uur, De handen uit de mouwen om het riet in de zuidpunt van de Hekslootpolder te maaien en af te voeren, duur tot 15.00 uur.
Informatie en aanmelden: Emmy v.d. Wiel 023-5246723.

VERENIGING BEHOUD DE HEKSLOOT POLDER

Colofon

Het Hekslootnieuws is een uitgave van de Vereniging Behoud de Hekslootpolder.

Redactie:
Martha van der Lem
Lida Zaremba
Nel Pronk
Herman Tweehuijsen
Tom van den Boomen

Redactieadres:
Spaarndamseweg 115
2025 AM Haarlem e-mail:
marthavanderlem@gmail.com

Secretariaat:
Peter Davids
Obistraat 33 2022 CE Haarlem
tel: 023-5261853

Ledenadministratie:
Fons Rooijers
Spaarndamseweg 540
2022 EC Haarlem e-mail:
fons.rooijers@chello.nl
tel: 06-46190956

Bezoek ook eens onze site
www.Heksloot.nl

Overname artikelen alleen toegestaan met bronvermelding.

Foto omslag:
Martin v.d. Pavert